

HIGIENOS INSTITUTO REORGANIZACIJA: DAUGIAU NEI POKYTIS – KRYPTINGAS ŽINGSNIS TVARIOS VISUOMENĖS SVEIKATOS LINK

*Tempora mutantur, nos et mutamur in illis.
(Laikai keičiasi, ir mes keičiamės kartu su jais.)*

Publius Ovidius Naso

IŽANGA

2025 m. liepos 1 d. Higienos institutas pradėjo naują savo raidos etapą – įsigaliojusi nauja administracinė struktūra tapo kryptingo ir nuoseklaus pokyčių proceso rezultatu. Tai nebuvo vien formalus organizacinės schemos perbraižymas. Reorganizacija žymėjo visapusišką virsmą, apimantį veiklos optimizavimą, kompetencijų stiprinimą, inovacijų diegimą, duomenų analitikos plėtrą, vidinės kultūros stiprinimą ir išorinio bendradarbiavimo gilinimą.

Per pastaruosius metus visuomenės sveikatos sritis išgyveno didelių iššūkių – sparčiai kito gyventojų sveikatos poreikiai, atsirado naujų rizikos veiksnių, išaugo duomenų ir įrodymų svarba politikos formavimui, o technologijų raida atvėrė naujas galimybes ir lūkesčius. Šie pokyčiai iš esmės keitė veiklos aplinką ir reikalavo, kad institucijos ne tik prisitaikytų, bet ir taptų aktyviomis kaitos dalyvėmis. Todėl reorganizacija mums buvo būtina – ji leido sustiprinti veiklos pagrindus ir pasirengti ateities visuomenės sveikatos iššūkiams.

POKYČIŲ KONTEKSTAS: NUO IŠŠŪKIŲ PRIE GALIMYBIŲ

Visuomenės sveikata evoliucionuoja kartu su visuomene. Kintant gyventojų poreikiams, aplinkos veiksniams ir rizikos struktūrai, institucijos turi nuolat prisitaikyti ir stiprinti savo gebėjimus. Šiandien nebeužtenka tik rinkti duomenis – būtina juos analizuoti, interpretuoti, pateikti sprendimų priėmėjams tinkamu formatu ir laiku. Taip pat nepakanka vien vykdyti prevencines programas – jas būtina grįsti įrodymais, vertinti jų efektyvumą ir nuolat atnaujinti.

2022 m. įvykusi reorganizacija, kai prie Higienos instituto buvo prijungtos kelios kitos sveikatos priežiūros

Šarūnas Alasauskas, Higienos instituto direktorius

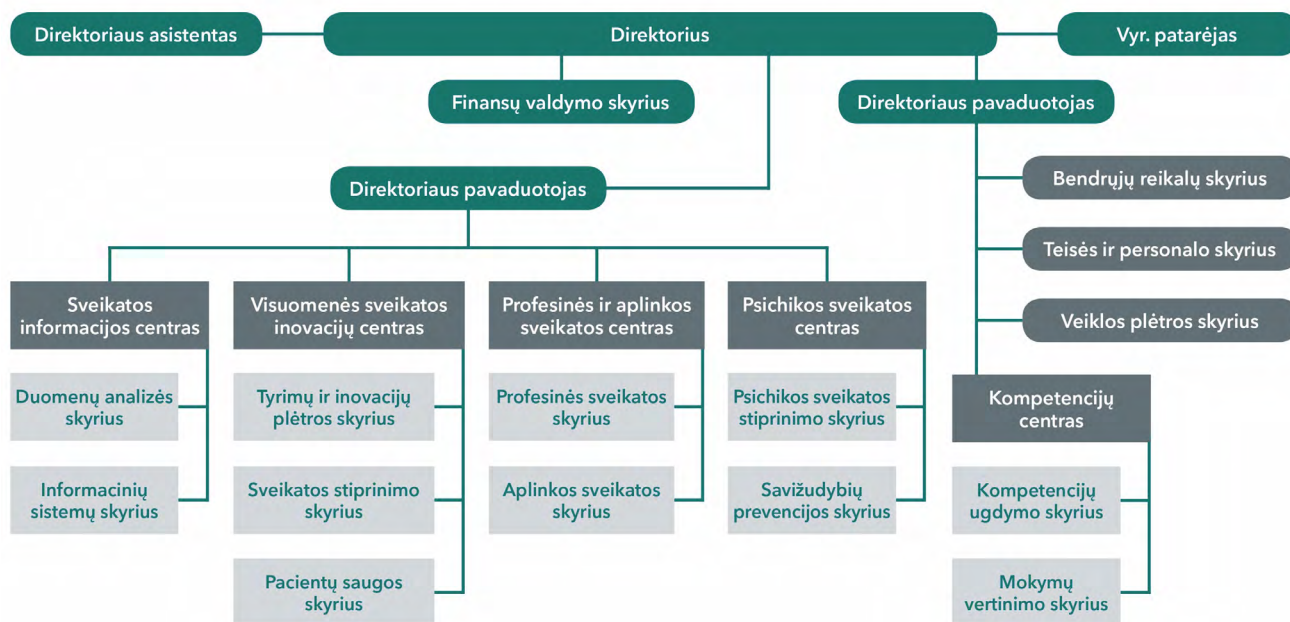
įstaigos (Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras, Valstybinis psichikos sveikatos centras), išplėtė mūsų veiklos spektrą, bet taip pat atskleidė būtinybę aiškiau pasidalyti darbus, stiprinti vadybą ir efektyviau panaudoti išteklius. 2025 m. liepos 1 d. įsigaliojusi nauja struktūra (1 pav.) buvo natūrali šių procesų tęsa. Ji leido konsoliduoti funkcijas, sumažinti jų dubliavimąsi ir sustiprinti mūsų, kaip nacionalinio kompetencijų centro, vaidmenį visuomenės sveikatos sistemoje.

STRATEGINĖS REORGANIZACIJOS KRYPTYS

Reorganizacijos esmė buvo aiškiai apibrėžtos strateginės kryptys, kuriomis vadovaudamiesi siekėme sustiprinti Higienos instituto veiklos kokybę ir poveikį visuomenės sveikatai.

Administravimo efektyvinimas. Viena svarbiausių priemonių buvo administracinių funkcijų stiprinimas

HIGIENOS INSTITUTO ADMINISTRACINĖ STRUKTŪRA

1 pav. 2025 m. liepos 1 d. įsigaliojusi nauja Higienos instituto struktūra

ir koordinavimo didinimas. Įsteigėme antrojo direktoriaus pavaduotojo pareigybę, kuris koordinuoja administracinių padalinių ir Kompetencijų centro darbą, sukūrėme naują Teisės ir personalo skyrių, užtikrinantį sistemingą teisinį reguliavimą ir profesionalų žmogiškųjų išteklių valdymą. Naujai sukurtas Veiklos plėtros skyrius atliko išsamią veiklos procesų analizę, pradėjo diegti optimizavimo priemones.

Duomenų analitikos stiprinimas. Norėdami suteikti politikos formuotojams aukštos kokybės, įrodymais pagrįstą informaciją, išplėtėme analitines kompetencijas. Įsteigėme naujas duomenų analitiko ir duomenų mokslininko pareigybes, pradėjome naudoti pažangias duomenų vizualizacijos priemones, tokias kaip švieslentės, *Power BI*, *Palantir* ar *ArcGIS*. Tai leidžia sprendimų priėmėjams laiku gauti suprantamus ir veiksmingus duomenis, kurių pagrindu formuojama sveikatos politika.

Inovacijų plėtra. Įsteigėme Visuomenės sveikatos inovacijų centrą, kuriame sutelkėme tyrimų, inovacijų, sveikatos stiprinimo ir pacientų saugos temas. Šis centras tapo pagrindine platforma kuriant, vertinant ir diegiant naujas visuomenės sveikatos technologijas, skatinant inovatyvias intervencijas bei užtikrinant metodinį vadovavimą prevencijos, sveikos gyvensenos srityse.

Mokymų kokybės gerinimas. Sustiprinome Kompetencijų centrą, sukurdami mokymų kokybės vertinimo sistemą, leidžiančią geriau atliepti sveikatos priežiūros specialistų poreikius. Įdiegėme lektorių kvalifikacijos vertinimo procedūras ir motyvacines priemones, kurios skatina nuolatinį profesinį tobulėjimą bei kokybiškesnę mokymų organizavimą.

NAUJA STRUKTŪRA – NAUJOS GALIMYBĖS

Naujoji administracinė struktūra leidžia mums veikti efektyviau ir kryptingiau. Peržiūrėjome ir logiškai integravome funkcijas, subalansavome padalinių darbo krūvius, sumažinome vadovaujančio personalo skaičių. Ekonominio planavimo skyrius tapo Finansų valdymo skyriumi, o Komunikacijos skyrius, išplėtęs savo funkcijas, išaugo į Veiklos plėtros skyrių su naujomis funkcijomis, skirtomis pritraukti naujų projektų bei analizuoti ir efektyvinti instituto procesus.

Sveikatos informacijos centre buvę keturi skyriai konsoliduoti į du – Duomenų analizės ir Informacinių sistemų – skyrius. Tai leis geriau koordinuoti informacinių sistemų valdymą ir sveikatos rodiklių stebėseną.

Svarbus pertvarkos žingsnis buvo ir Profesinės sveikatos centro performavimas – sustiprinus aplinkos rizikos veiksnių prevenciją ir prijungus Aplinkos sveikatinimo

skyrių jis tapo Profesinės ir aplinkos sveikatos centru. Du buvę padaliniai – Profesinės sveikatos tyrimų ir Profesinės sveikatos inovacijų skyriai – buvo sujungti į vieną Profesinės sveikatos skyrių, o naują struktūrą dabar sudaro du – Profesinės sveikatos ir Aplinkos sveikatos – skyriai. Taip pat į Profesinės sveikatos skyrių perkėlėme Centrinės darbo medicinos ekspertų komisijos sekretoriato specialistą, jis sustiprino šios srities ekspertinį potencialą.

Šie pokyčiai padėjo efektyviau panaudoti turimus išteklius ir sukurti palankesnę terpę inovacijų bei tyrimų plėtrai, ypač profesinės ir aplinkos sveikatos srityse.

SKAITMENIZACIJA IR INOVACIJOS – ATEITIES KELIAS

Vienas iš mūsų strateginių tikslų buvo paversti institutą žinių ir duomenų analitikos centru, kuris sprendimų priėmėjams teiktų strategines įžvalgas ir politikos apžvalgas. Skaitmenizacija tapo neatsiejama šio tikslo dalimi. Sukūrėme skaitmeninius įrankius, padedančius gydytojams ir visuomenei, – nuo mobiliųjų programėlių, skirtų mitybos įpročiams vertinti ar antibiotikų vartojimui stebėti, iki dirbtinio intelekto sprendimų, skirtų žiniasklaidos turinio analizei pagal Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijas.

Skaitmenizacija mums reiškia ne tik technologijų diegimą, bet ir veiklos procesų modernizavimą bei naujų galimybių atvėrimą sprendimų priėmėjams. Ji teikia pagrindą greitos analizės metodams, leidžiantiems operatyviai įvertinti reformų ar politikos pokyčių poveikį visuomenės sveikatai ir efektyviau planuoti intervencijas.

SĖKMĖS SĄLYGA – BENDRADARBIAVIMAS

Mūsų veiklos sėkmė neatsiejama nuo bendradarbiavimo. Dirbame kartu su visuomenės sveikatos biurais, savivaldybėmis, aukštosiomis mokyklomis ir kitomis institucijomis. Rengiame metodines rekomendacijas, organizuojame mokymus, koordinuojame sveikatos stebėseną ir teikiame duomenis, kurie padeda planuoti prevencines priemones. Norime dar labiau stiprinti šiuos ryšius ir kurti naujas bendradarbiavimo formas. Viena iš mūsų ambicijų yra inicijuoti kasmetinę visuomenės sveikatos konferenciją, kuri taptų platforma bendram dialogui tarp ekspertų, politikos formuotojų, savivaldybių ir akademinės bendruomenės. Tik bendradarbiaudami galime pasiekti, kad mūsų žinios ir analizės virstų realiais pokyčiais visuomenės sveikatos politikoje.

ŽVILGSNIS Į ATEITĮ

Reorganizacija buvo investicija į ateitį, ji padėjo mums sustiprinti analitines kompetencijas, pagerinti sprendimų priėmimą ir sukurti inovatyvią, tvarią visuomenės sveikatos sistemą. Atnaujinome savo misiją, viziją ir vertybes, parengėme 2026–2030 m. strategiją ir nuosekliai siekiame, kad Higienos institutas taptų pažangiausiu visuomenės sveikatos analitikos ir poveikio vertinimo centru Lietuvoje. Mūsų tikslas – kurti sveikesnę Lietuvą. Tai nėra tik strateginė kryptis – tai mūsų įsipareigojimas, vertybė ir misija. Reorganizacija tapo priemone šiam tikslui pasiekti, suteikė mums galimybę veikti drąsiau, kryptingiau ir efektyviau.

*Šarūnas Alasauskas,
Higienos instituto direktorius
El. p. sarunas.alasauskas@hi.lt*

REORGANIZATION OF THE INSTITUTE OF HYGIENE: MORE THAN A CHANGE – A STRATEGIC STEP TOWARDS SUSTAINABLE PUBLIC HEALTH

Šarūnas Alasauskas, Institute of Hygiene, e-mail: sarunas.alasauskas@hi.lt

SUMMARY

The reorganization of the Institute of Hygiene, which took effect on July 1, 2025, marked a new stage in the institution's development and represented far more than a structural change. It was a strategic transformation aimed at building a sustainable, evidence-based, and innovative public health system capable of addressing evolving challenges. The new structure consolidated existing functions, optimized workflows, and strengthened the Institute's capacities in key areas, including data analytics, innovation, legal and human resource management, and training quality. The reorganization also included the transformation of the Occupational Health Center into the Occupational and Environmental Health Center, expanding its scope and strengthening the prevention of environmental risk factors.

Another key achievement was the establishment of the Public Health Innovation Center, which brought together research, innovation, patient safety, and health promotion under one framework. The introduction of new data analyst and data scientist positions enhanced evidence-based decision-making and supported the development of health policies grounded in high-quality,

timely data. The implementation of advanced digital tools, such as data visualization platforms and AI-based solutions, enabled faster policy impact assessments and improved communication with decision-makers.

Collaboration remained a cornerstone of the Institute's mission. By strengthening partnerships with municipalities, public health bureaus, and academic institutions, the Institute provided methodological support, strategic insights, and evidence-based recommendations that informed public health policy and practice. Additionally, the plan to launch an annual public health conference aims to foster dialogue and collaboration across sectors.

Ultimately, the reorganization was an investment in the future. It transformed the Institute of Hygiene into a leading center of expertise and analysis, capable of shaping public health policy and contributing to a healthier Lithuania. By consolidating functions, enhancing analytical capacities, and fostering innovation, the Institute is now positioned not only to respond to emerging health challenges but also to play an active role in shaping the future of public health.